

A város egykori jeles magyar személyiségei

Szabadka talán leginkább két író, Kosztolányi Dezső és unokatestvére, Brenner József — írói nevén Csáth Géza — szülővárosaként és írásaiból vált közismertté. Szabadkán találta meg Csáth Géza A varázsló kertjét, amelyről híres novelláját írta, s Szabadkáról írta 1924-ben Kosztolányi A bús férfi panaszaiban:

Mert vén Szabadka, áldalai,

mit hosszú, bús évek alatt

hittem sorsnak, hazának,

te álom voltál és regény,

poros hársfája a Szegény kisgyermek

Panaszainak . . . Gyerekkoruk, ifjúkoruk meghatározó színhelyeként vissza-visszatér írásaikban szülővárosuk, hol pozitív, hol negatív előjellel.

Szabadka Magyarország harmadik legnagyobb városa volt, mai arculata a 18. században, de leginkább 19. század utolsó, valamint a 20. század első két évtizedében alakult ki. A 18. században épültek a templomok (a ferencesrendi, a pravoszláv templom és a Szent Teréz-katedrális, a 19. században a Szent Rókus-, a Szent György-templom, az evangélikus templom). Raichle J. Ferenc tervei alapján készült a gimnázium épülete, amelyben Kosztolányi apja is tanított, majd ahol igazgató is lett, és ahova Kosztolányi Dezső és Csáth Géza is járt. Szabadka meghatározó épületei főképp a századfordulón épültek, szecessziós stílusban.

Sok művész kötődött a városhoz: a szabadkai színházban kezdte pályáját 1864-ben Kölesi Lujza, akit Szabadkán vett feleségül Blaha János karmester. Felesége Blaha Lujzaként lett a nemzet csalogánya. De Szabadkán kezdte pályáját a kiváló színész, Kabos Gyula, majd Komlós Vilmos színész is; hosszabb ideig élt Szabadkán Csuka Zoltán költő, műfordító, s Szabadkán született Ortutay Gyula néprajzkutató is, hogy csak néhányat említsünk.